

Inserati se sprejemajo in volja
kristopna vrsta:

8 kr., če se tiska ikrat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerko zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedija na
velikem trgu h. št. 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " " "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h.
št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Moderni očenaš.

Dan za dnevom dohajajo nam iz Franco-
skega čedaje bolj žalostne in resne novice.
Dolgo so se trudili brezverci po raznovrstnih
svojih galsih, da bi zakrili, kako resen je po-
ličaj na Francoskem. Kak „humbog“ so počeli
z denarnim stanjem? Kako so kričali: Povsod
dolg, le pri nas ostanek? Toda vsaka reč trpi
le nekaj časa in tudi tem kričačem se usta
polagoma zapirajo, ko čujejo o sto in še več
milijonih, ki jih bo treba preskrbeti, da
se poravnajo državni stroški. Nam pa, ki ne
verjasmemo liberalnim listom na besedo, bilo
je že prej jasno, da državno premoženje ne
more dobro oskrbovano biti, ker ga imajo v
rokah brezverci, ki nimajo nobenega vsmo-
gčnega sodišča, pred katerim bi morali odgovor
dajati o svojem oskrbovanju. Boga ni, pravijo;
vesti nimajo: vse to, kar bi jih šlo k po-
šteatemu ravnanju, so pri njih le prazne mar-
nje. Toda, bodeš merda rekel, vsaj je zbor-
nica tu, pred katero morajo poročati o svojem
delovanju; kaj, ali še ne veš, da je Bog dal
ljudem zato jezik, da resnico zakrivajo? Če
Boga ni, tudi sile ni, ki bi morala človeka,
da pošteno ravna.

Ker se pa boje, da bi se njih nepešteno
ravnanje ne odkrilo, da bi ljudje bili z njim
nezadovoljni, zato delajo z vsemi silami, da si
ljudstvo popolno sebi podobno izgoje: brez
Boga in brez vere. Od tod tako skrb za šole;
od tod zanje tak boj proti cerkvi. Tu žal bog,
na Francoskem se je posrečilo popolno ločiti
šole od cerkve. Najmanjše podobice ne sme
biti v šolskem poslopju, ki bi spominjale na

vero; najneznatnejše besedice v šolskih knjigah,
ki bi omenjale Boga, krščanstva. Kjer je bil
kak križ, vrgli so ga iz sobe, šolske knjige v
verskem duhu pisane pa so nadomestili z brez-
verskimi. Duhovnik se ne sme prikazati na
prag šole, v šoli zanj ni mesta. Naravno je,
ker so ovrgli vse stare, vse krščansko v šolah,
da so tudi zavrgli Gospodov očenaš; tudi ta
se ne sme glasiti po šolskih sobah, če pa se
iznajdi namestu njega moderni očenaš, kte-
rega vjavajo na Francoskem republikanski uč-
itelji v šole. Glas pa se tako-le: „Bog bogov,
kralj kraljev, Priroda, ki si človeštva previd-
nost, edino nespremenljivo in neomejeno bitje,
neostvarjena Stvarnica, najvišja vednost, do-
brota, previdnost, vednost, ki vsevarja svob-
bado, ko človek rodi suženjstvo, bog svobode,
ki si bil vedno ljubljen na Francoskem, stori
rodovitno naše polje, daj nam mir in bogate
žetve, pridi k nam vedno kraljestvo vednosti,
daj nam kreposti, varovalne zakone in pravi,
da bi bili vredni tih zakonov!“

Res, to je moderni očenaš, ker Gospo-
dovemu ni prav nič podoben. To je sicer ne-
kaj čisto novega, kot čen očenaš, vendar po-
samezne prošnje nam niso popolno neznanе,
če si namreč preberat novele naših novejših,
tudi modernih literatov, našel si marsiktero
prošnjo tega očenaša, posebno pa jim je do-
nosil o govor, da namreč zloradijki prirodi
mobje. Tu imajo sedaj izgled, kako da se moli
ves ta očenaš.

In sad tega očenaša, ki so ga brezverci
praktično rabili že mnogo let? Kaželo ga prav
jasno vodje anarchistov, ki so se sošli pri ne-

kem shodu ter izrekli sledeča načela: Naš
neprijatelj je naš gospod. Mi anarhisti, tedaj
ljudje brez gospodov, bojujemo se proti vsem,
ki hrepené po oblasti ali jo pa že imajo. Naš
neprijatelj je posestnik sploh. Neprijatelj nam
je država, naj bo monarhična ali oligarhična,
demokratska z vsemi njenimi vradniki. Naš
neprijatelj je vsakojaka veljava, naj se že
izreja od hudiča ali od Boga, v čegar imenu
so duhovni tako dolgo gospodovali uboemu
ljudstvu. Neprijatelj nam je zakon. Mi odbi-
jamo in zavračamo vsa postavna sredstva v
dosego svojih namenov, odvrčamo občno gla-
sovalno pravico, ker nečemo postati deležniki
zločinstev. Mi hočemo biti samo svoji go-
spodje, in izdajalec je, kdor bi hotel biti naš
vodnik. Vse naše imetje je skupno; do njega
ima vsakdo enako pravico.

Ljudi s takimi načeli izgojili so oni, ki
so v enomer kričali: Naš sovražnik je cerkev,
ter jej pravico za pravico trgali iz rok. Ne
vem, če jim bodo načela njih doslednih učenc-
cev po volji. Ali ni znamenj, da so tu in tam
jeli ti mogočnejši gledati, kaj da so nasledki
njih početja ter da poskušajo voz obrniti? Ču-
tijo nekako že naprej ali imajo slutnjo, da ta
pot pelje človeštvo v pogubo. Zdi se jim in ne
brez vzroka, da hočejo njih učenci pisati mo-
derni očenaš s krvavimi črkami, ki bodo svetu
bolj jasno pokazale, kaj da nameravajo, kakor
to kaže nejasni očenaš njih učiteljev, ki so v
njem hoteli nekako prikrivati peklenska svoja
načela.

Kakor se bližajoči vihar že naprej sluti
po soparnem vzduhu, kterega človek težko pre-

Knjige družbe sv. Mohora l. 1882.

Pete letošnje bukve so: „Slovenske
večernice“ 36. zvezek. Berilo sloven-
kim Večernicam je zelo mnogovrstno, in gotovo
bode prostemu ljudstvu v poduk in kratek čas.

Na prvi strani začenja se povest „Loterija
je pustil“. Le-te pohvaliti prav ne moremo.
Tu in tam ima sicer kak smešen, zanimiv
prizor ali povesti prave ni, ni pravega dejanja.
Namea, kterega je imel pisec pri opisovanju,
je gotovo dober, da bi namreč odvrnil ljudstvo
od prevelike stave v loterijo. Gotovo se je ta
navada — razvada — iskati sreče v loteriji, glo-
boko v ljudstvo vrinila. Če le moči, nese ta in on
svoje krajcarje v stavo, ter pričakuje, da mu
obilo povrne loterija tiste groše. In sosed
vkrepa s sosedom o številkah, tako, da zgublja
s tem čas in veselje do dela. Svarilen izgled
naj bi bil vsakemu mesar Jurij, kteri pričuje,
kako malomaren in nedelaven postane človek
in, ne da bi se mu imetje množilo, zgublja
počasno še ono, kar ima. — Jezik temu spisu
je dokaj okoren. Zdi se mi, da se pisatelj
tu in tam prav muči, da pove svoje misli,
kterih pogosto v en stavek prav debelo na-
kopiči brez prave zveze; prosti človek bo težko

našel prave niti v povesti. To pa bi ne smeo
biti v spisu, namenjenem za prosto ljudstvo.

Vrlo zanimivo in prijazno lepo pa je na-
sprotno pisan sastavek o Ircah. Z gladko
besedo pripoveduje pisatelj zgodovino marji-
vega a zelo nesrečnega „naroda mučeniškega“.
Popisuje najprvo nekaj rodovitni otok „Eria“,
kjer biva v žalostnih razmerah, tlačena od go-
spodarjev Angležev, najemnik na lastni zemlji,
verji krščanski in domovini zvesto vdani Irec.
Potem tolmači nekoliko zgodovino o prvem
pokristjanjenju in razširjevanju katoliške vere.
Kaže, kako je prišlo nad Irce žalostno to stanje,
v katerem se nahajajo, že zgodaj zavoljo nji-
hove krščanske vere. Da so pa vendar zbog
vseh nadlog, mučeništva in sile ostali zvesti
sinovi sveti cerkvi, zvesti sinovi tudi ogajeno
ljubljene domovini. Slednjč dodaja posebej
majhno sliko o O. Conellu, največem, za svoje
ljudstvo vstrajno delajočem, pa živo vernem
in izglednem možu irskega naroda. — Pisatelj
bo gotovo vzbudil sočutje do ubogega naroda
vsakemu slovenskemu bralec, ob enem pa
opominjal ga, kako naj tudi on ostane zvest
kristijan in pobožen, ter vdan svoji domovini,
sploh opominjal: kako naj posnema ubogega,
a vendar poštenega in vernega Irca.

„Ženitva“, obrazec iz ljudskega življenja
v hutomerskem okraju, bo tudi prijetno berilo
in vsakemu za kratek čas. — Dobro je, da
se zapisujejo enako narodno šego in navado,
ktere se vedno bolj, žalibeg pogubljuje; s ta-
kimi spiski se dobro vstreza prostemu ljud-
stvu in tako družbenemu namenu, le posamezni
izrazi so, zdi se mi, nekako preveč lokalni,
tako da jih priprosti bralec razven Štajersko
ne bodo lahko razumeli.

Posebno opozoriti pa moramo naše kmeto
in gospodarje na sastavek „Pravne razmere
med sosedi (nejači)“. Le ta bo marsikomu
v korist, da se izogne nepotrebnemu, škodli-
vemu prepiru ter sodniškim pravičam. — Ta-
kih spisov potrebuje naše ljudstvo, ker veliko-
krat bi bilo manj prepиров in tožb, ko bi
ljudje razumeli in poznali pravne razmere.
Nevednost je pogosto vzrok pogubnim pravičam.
Zato lahko rečemo, da je družba sv. Mohora
pogodila pravo s tem sastavkom, ki je tudi
lahko umeven, ter s primeri pojasnjevan in v
pripravni besedi pisan.

Prav primerno so dostavljene basni, ktere
posebno ljubi narod, ter iz njih zapamtuje
poduk, da se po njem ravna; ravno tako vstre-
ženo bode vsakemu z dobrimi sveti, kako „va-

naša in si želi znebiti ga, tako se tudi socialna katastrofa oznanjuje slehernemu, čegar duha še ni popolno omotil puh liberalizma. To so slutnje, ki ne varajo; so slutnje posameznih in celih narodov; to pa tudi drugače biti ne more. Kakor hudobnež živi po noči in po dnevu v slutnji, da njegov konec ne bo srečen, tako tudi narodi odpadli od Boga, slutijo, da mora priti socialni propad zaradi mnogih socialnih prestopkov, ki jih zakrivilo narodi sami, posebno brezverski njih voditelji. Tem seveda je mnogo na tem ležeče, da stvari ostanejo, kakor so; zato skušajo tudi to slutnjo s svojo vsemogočo žurnalistiko odstraniti, toda kakor vidimo, se jim to ne bode več posrečilo za dolgo časa. Brezbožna načela, ki so skrbeno gojili med seboj in v družtvih, ki so pestovali tudi po šolah in podpirali, da so se ondi razširila, spremenila so se pri ljudeh v meso in kri, ter grozijo uničiti vse pravne razmere v človeški družbi. — Káj je tedaj storiti? Odstraniti treba najprvo moderni očenaš v različnih oblikah iz javnega in zasebnega življenja, in odločiti zopet staro častno mesto Gospodovemu očenašu. Krščanski duh, duh delavne in požrtvovalne ljubezni, ki edini človeštvo more rešiti groznega propada, naj zopet zavladava svetu in gotovo je, da bo človeštvo rešeno grozne socialne katastrofe, ki ga žuga uničiti.

Politični pregled.

V Ljubljani 24. novembra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor se prične 5. decembra in so se poslancem že razposlala vabila. Na dnevnem redu je obrtniška postava.

Časopisi pišejo, da bode v prvi seji predložil denarstveni minister budget in zahteval privoljenja za 3 mesece. Predložil se bode tudi načrt za podporo poplavljenim deželam. O predlogu gališke zemljiščne odveze bode izrekel svoje mnenje najpred poljski klub, ki naj se o tem porazume z drugimi kljubi, in potem pride v zboru v obravnavo. Za tem pridejo predlogi o šolski postavi in o dohodninskem davku.

Iz Innsbrucka 22. nov. Deželni zbor je bil danes odprt s slavoklici presvitlemu cesarju. Deželni glavar se je spominjal žalostnega vzroka, zaradi katerega je bil odprt deželni zbor, spominjal se dobrote presvitlega cesarja, ki se je skazal očeta deželi. Dalje je zahteval, naj deželni zbor izreče zahvalo vojakom, deželnim strelcem, žendarmem in vsem darovalcem milih darov in rodoljubnim družbam. Govor je bil sprejet z živahnim odobrenjem, in c. k. deželni namestnik je v daljšem govoru obetal vladine pomoči in povdarjal potrebo, naj se nikar ne zgubi pogum in srčnost, ako je strašna nesreča pokončala to, kar se je v stoletjih stavilo; z združeno močjo pod močnim varstvom presvitlega cesarja in z blagoslovom Božjim bode mogoče poravnati velikansko škodo. Ko so bile razrešene vloge, storil je obljubo novi rektor dr. Ste nlechner in na novo izvoljeni poslanec grof Fedragotti in po nasvetu grofa Brandisa ima se voliti pomožni odsek v seji, ki ima biti ob 4. uri popoldne. Izvoljenih je bilo 21 udov.

Vnanje države.

Iz Francoskega, 13. novembra. Denarstveni svet išče še zmirom tistih 100 milijonov, katere je denarni minister Tirard najprej zgubil, potem pa zopet najdel. Minister za javna dela temu nič kaj ne verja, in ker pa potrebuje 100 milijonov, da izdela začete železnice, bode zopet treba na posodo jemati, ker ne kaže dela pri železnicah ustavljati, da ne pride toliko ljudi ob zaslužek. Občinski svet v Parizu pa ni tako zbirčen. Za lesene barake, kamor bode spravil svoje šole, je namenil 5.300.000 frankov. Od kraja je bilo za to odločenih, samo 500.000. Koliko bodo stala še te stalna šolska poslopja? A občinskemu svetu se zelo mudi, kdo ve, ali se pride druga sistema in to prekucne. Med tem si pa pomagajo s praznim besedovanjem. Tako se je zbralo v dvorani „Velikega oruta“ poglavitne lože v Parizu nad 300 volilcev, katerim je poslanec Arthur Ranc dajal odgovor od svojega poslovanja. Rekel je, da je glasoval za to, naj se duhovnom vzmó vse prednosti, in naj se ustavi zidanje cerkve Je-

zusove. Ali očitali so mu, da je včeraj glasoval za konkordat. Ranc je temu tudi pritrdil, rekoč, da je konkordat potrebno zlo, in se mora potpeti. K sklepu je povdarjal, da dežela potrebuje miru. Ko je Ranc nehal, nastopi anarhist Deynand in pove, da se neče pečati ne s politiko niti s parlamentom; le družinska (socialna) vprašanja so za njega, ker je kozmopolit (povešod doma) in nima domovine. Te besede so izbudile velik hrup, in Deynand je mogel zapustiti dvorano. Z veliko večino je potem Ranc dobil zaupnico. Ob istem času so zborovali na Mont Martre volilci, ki so se bavili z vprašanjem, naj se podere cerkev presvetega srca Jezusovega na Montmartre. Na veliko nevojo prostomisljakov, ki so zbor sklicali, prišlo je tudi nekaj katolikov, ki so jih motili vedno kličeje: „Naj živi presveto srce Jezusovo, naj živi kralj!“ — V „Journal des Debats“ piše Gabriel Charmes o katoliških misijonih francoskih na vzhodu, kako da ti zavodi močno razširjujejo francoski vpliv. Charmes svetuje, naj vlada nikar ne odteguje svojega pokroviteljstva katoliškim misijonom, marveč naj jih varuje z močno roko, da bodo varne.

Izšla je **zapoved iz zbirališča framasonov** v Genevi 1. l. naj se zdelo zoper zidanje cerkve presvetega Srca na hrbcu Mont Martre v Parizu. In poslušni sinovi hite spolnovati to zapoved svojega višjega gospoda očeta laži, tedaj agitujejo zoper zidanje te cerkve, začeto cerkev očejo podreti in tako zbrisati ta madež francoskemu ljudstvu. 12. t. m. so na dveh krajih, Parizu na zahod v loži velikega vzhoda, in na sever na grču „Mučencev“ govorili zoper to zidanje, govori so bili polni sovraštva do svete vere, do krščanstva, tako da moramo nehote spoznati — le pekel tako razsaja zoper krščanstvo. Quousque tandem! a zakličemo raje, presveto Srce reši Francosko; zavoljo števila pravičnih prizanesi ljudstvu, da francoski katoliki spregledajo, kam jih je pripeljal liberalizem — prišli so v roko trinogom, kateri jim hočejo vzeti vero in premoženje.

Iz Pariza 19. nov. Drž. gospodarstvo spraviti v ranotežje (da ne bodo stroški pre-

rovati zdravje pri hiši“ (samo da bi ljudstvu ne bilo morebiti treba nasvetovati toliko „pomad“), ter z zdravili, katerih, ako že bolezen na vrata potrka, podaja in nasvetuje „domača lekarnica ali apoteka“.

Sploh smemo zadovoljni biti, da je mnogo zanimivega in koristnega prišlo tudi s tem zvezkom sl. Večernic marljivemu protemu čitalcu v porabo in berilo, katero naj mu bo v resnici „v poduk in kratek čas“.

Šesta knjiga „Koledar“ za l. 1883. (Konec.)

Tudi drugi spisi v tem „razgledu“ so zanimivi in poučni, nekteri tudi spodbudni, to posebno s „Slovani romajo v Rim“, „zločinstvo v Rimu“, „prebridka zguba“, „škof J. Dobrila“, katerega g. pisatelj slovenskega škofa imenuje.

Hvalevredno je tudi, da se pisatelj v svojem razgledu spominja našega dr. J. Blewissa, tako tudi pokojnega Jurčiča, ki si je na slovestvenem polju posebno tudi pri Mohorjevi družbi pridobil veliko zaslug; čudno pa se nam je zdelo, ko smo brali v poročilu slovenske bratovščine, koliko zaslug si je pridobil kot vrednik „Slov. Naroda“; kajti znano je nam vsem, da njegovo delovanje pri „Narodu“ ni bilo vselej koristno narodu. Resnica pred vsem, tudi ljudstvu ne smemo lučati peska v oči.

Tako je tudi graje vreden spis o požaru „ringtheatra“. Ako namreč človek trezno pre-

mišljuje faktum, da je v 11 mesecih pogorelo 20 gledališč, no, v tako kratkem času tedaj toliko požarov gledaliških, pri tolikih varnostnih pripravah, kakor so jih imela vsa gledališča, dokler se je prej o takem požaru le redko slišalo; ako pravim, človek to trezno premišljuje: mora nehote priti do misli, da to ne more biti slučaj, marveč da je tu nekaj metafizičnega — roka Božja — vmeš. In mi mislimo, da v bukvah, kakoršne so družbe sv. Mohora, bilo bi spodobno, ko bi se bilo nekoliko opozorilo na previdnost božjo sploh in posebej na pravičnost, ki kaznuje n. pr. oskrnjevanje posvečenih dni, zapovedanih praznikov itd. in v posebnih dobah tudi glasneje kliče ljudi k spoznanju, k pametnosti in pravičnosti.

Nerazumljivo nam je tudi, kako more g. pisec imenovati francoski naj srečnejši narod v Evropi, ko nam vendar listi dan za dnevom donšajo poročila, kako po celi deželi francoski vre, ter se je v kratkem kake katastrofe bati.

Enskim napakam izogibati se in podajati enako zanimiv razgled po svetu, bodi naloga pisateljeva na prihodnje si leto.

Opomnili bi še v obče, da naj bi si g. pisatelj prizadevali kolikor mogoče poljudno po domače pisati, nenavadne izraze izpuščati ali razlagovati, z domačimi pojasnovati. Ne

moremo si kaj, da ne bi zopet in zopet opozorili na Slomšekovo pisavo.

S tem pregledali smo vse knjige, ki so nam je letos podala Mohorjeva družba. Namen temu poročilu je dvojen.

Pred vsem hoteli smo ude družbine opozoriti na posamezne knjige, kako da so zanimive in poučne. Ker znano je, da človek mnogokrat spisov v svojih knjigah ne bere; ako ga pa prijatelj opomni, kako je ta spis važen ali poučen, brž ga sili radovednost in pogleda, kaj da je v spisu posebnega. Ako te vrstice tega ali onega opomnijo na to, izpolnjen bode naš prvi namen: da bi udje prav marljivo brali družbine knjige. Drug namen nam je bil opomniti družbo Mohorjevo, kake knjige da posebno vgajajo slovenskemu občinstvu ter opozoriti pregledovalce družbinah knjig, da odstranijo med zlatim pšeničnim zrojem vsako še tako neznatno ljulično seme in da skušajo glede jezika kolikor mogoče dajati nam lično pisavo v vseh spisih. — Da bode pa mogla družba vsem zahtevam z veseljem in vpešno vstrezati, kličemo: Bodimo družbi Mohorjevi zvesti in vneti udje, skušajmo kdor, kjer in kolikor moči razširjati družbo in narati naročnikov.

Naj živi, naj rase, naj cvete družba sv. Mohorja, čast in ponos narodu slovenskemu!

segali dohodkov) misli ministerstvo zmanjšati javna dela. Ne bilo bi mogoče, tako naprej gospodariti in sedaj pa na posodo jemati. Denarne može sedaj zelo skrbi ljudovlada; boje se poloma in zato bi radi videli političen preobrat. Republika je dobra toliko časa, dokler podpira vstanovne, kakor hitro se pa prikaže državni bankerot, kakor strah o ponoči, žele reakcije in poveč čujejo reakcijo, kakor rešiteljico družin (t. j. nabranih denarjev).

Senski prefekt (okrajni načelnik) Oustry hoče prekositi svojega prednika v sovraštvu do cerkve. Ne čakaje predloga občinskega sveta, zahteval je denarja, da odpravi iz pokopališč križe, napise in vse, kar spominja na krščanstvo. Na zasebnih grobeh hočejo še pustiti križe za spomin.

Zidanje cerkve presvetega Srca veselo napreduje. Doneskov je obilo po zadnjem izkazu je 11,728.700 frankov. Mestni okraj ki je na Montmartre, začel se je tudi zanimati za cerkev. Hišni posestniki, obrtniki in delavci, ki imajo tudi lep zaslužek, spoznajo, da bi le njim na škodo bilo, ako se ustavi začeto delo. Hočejo tedaj povabljeni biti k javnim sejam, kjer divjajo zoper cerkev sprave, da bi tudi oni svojo rekli.

Iz Rima 22. okt. Kralj je danes otvoril državni zbor. V prestolnem govoru pozdravlja poslance, voljene po novi volitveni postavi, našteva postavne, sklenjene v prid dežele v poslednjem zasedanju in obeta javni mir stanovitno braniti.

Izvirni dopisi.

Z Dobrne, 22. novembra. (Odlikovanje.) Z odlokom dne 24. oktobra so svitli cesar viteški križec Franc Josipovega reda naklonili prečastnemu gospodu Fr. Juvančiču, častnemu korarju lavantskemu, kanoniku kapitola v Koroškem Strassburgu in dekanu pri Novocerkvi.

V 2. dan novembra je odlikovanec bival na Dobrni, kder so se vsled neke okoliščine bili zbrali skoro vsi duhovniki dekanovine novocerkovske in nekteri iz sosednje Skalske. Ob poludne je uradni sluga prinesel telegram s čestitko z Dunaja, katere pa nikdo izmed navzočih ni razumel. Dotična oseba, ki je v metropoli avstrijskeje ime odlikovanca čitala v časopisu, je namreč pozabila omeniti povod čestitanju, a časniki z veselo novico so prišli nekoliko časa pozneje, ko se je družba že bila razšla. Še le sedaj je zasvetilo solnce prvije nerazumljivemu poročilu telegrafičnemu. Sledeče dni si pa zamogel večkrat slišati povpraševanje, kedaj neki bodo „križali“ gospoda kanonika?

Dan slavja za odlikovanca in za ljudstvo njegovej skrbi izročeno bil je na praznik sv. Cecilije. V predvečer so farniki svoje veselje razodevali s tem, da so mu med pokanjem možnarjev priredili podoknico. Imenovanega dne so se pa pri slavljenu zlatomašniku zbrali razven enega vsi duhovniki dekanovine in občinsko zastopništvo. Izmed drugih gospodov, ki so se svečanosti vdeležili, bil je tudi z enakimi častmi odlikovani starosta lavantskega klera, preč. gosp. kanonik Žuža. Ko se je še namestnijski svetovalec in okrajni glavar, gosp. Haas, kot vladni komisar pridružil, vršil se je čin odlikovanja. V svojem nagovoru je omenjal zaslug, ki si jih je počastenec nabiral tekom svojega blizo 60 letnega delovanja kot duhovnik in državljani. Potem je viteški križec pripel na oprsje zaslužnega moža s primernim osebnim čestitanjem.

Čute navzočih duhovnikov razodeval je

zlatomašnik, veleč. gosp. Lah ter slavljenu izročil v ličnem okviru s zlatimi črkami tiskano spomenico, ki v kratkih črticah opisuje tek javnega življenja odlikovanca. Iz spomenice, ki je tiskana v mnogih eksemplarjih, pozvemo, da je počastenec svetlo belega dneva zagledal v Jamnah pri Konjicah dne 9. sept. l. 1802; v mašnika posvečen po mil. knezoškofu Ignaciju 24. avgusta 1825; bil kaplan pri sv. Martinu poleg Slovenjgradca od 29. okt. do 27. dec. 1825; v Vitanji kaplanoval od 27. decem. 1825 do 22. oktobra 1829. pri Novocerkvi od 22. oktobra 1829 do 28. marcija 1830; potem provizor od 29. marcija 1830 do 17. dec. 1835. Dne 30. sept. 1835 je postal župnik Vojniški, ktero faro je od 17. dec. 1835 do 15. dec. 1859 vladal; dne 15. dec. 1859 povrnil se je k Novocerkvi kot farni predstojnik in dekan, ktero častno službo je bil že poprej opravljal. Mil. knezoškof Jakob Maksimiljan so mu leta 1873 podelili naslov kn. šk. konzist. svetovalca, (duhovnega svetovalca so ga bili že pokojni knezoškof Anton Martin, njegov sošolec, 12. nov. 1849 imenovali) od svitlega cesarja je leta 1874. imenovan bil častnim korarjem lavant. stolne cerkve in dne 24. okt. 1882 odlikovan z vitežkim križem Franc Jožefovega reda. Na svoj god dne 4. okt. 1875 je slovesno obhajal zlato sv. mašo. Nedavno je navršil osemdeseto leto svoje dobe.

Da so se pri obedu vršile napitnice sv. Očetu, svitlemu cesarju, milostlj. knezoškofu lavantskemu itd., ponavljalo čestitanje, pač ni treba omenjati. Kar so nam pa skuhali in spekli, to smo vživali pri mizi odlikovanca, katerega ljubi Bog ohrani še mnoga leta v čast Sebi in v korist izročeni mu vernikom!

Iz Celovca, 21. novembra. (Odlikovanje.) Šole. „Narodna šola.“ Potreba narodnostne postave. Občinske volitve.) Povodom cesarjevega potovanja po Koroškem bili so tukaj odlikovani: S komturkim križem Franc-Josipovega reda celovski župan Gabriel Jezernik; z redom železne krone tretje vrste predsednik kupčijske zbornice Karl Hillinger, šolski svetovalec dr. Valentin Müller in tovarnar Maks vitez Moro; z vitežkim križem Franc-Josipovega reda nadzornik Franc Bögl v Trebžu, župnik v Št. Mohoru dr. Jernej Levičnik, in župan v Trebžu Kajetan Schnabegger; z zlatim križem s krono zdravnik Šimen Ester v Sachsenburgu, lekar Alojzij Huth v Wolfsbergu, zdravnik Kastner v Borovljah, župan Leon Manner v Brückelnu, mestni odbornik Karol Martinis v Celovcu, in župan Josip Strammer; z zlatim križem fužinar Grose, župan Lakner, župan Lesjak, deželni poslanec Pötsch, učitelj na Jezeru Miha Poznik, župan Schnabel, župan Seebacher; s srebrnim križem delovodja Kofler v Himmelbergu. Slovenci so med temi Müller, Levičnik in Poznik; drugi so Nemci in plemenčenci. Nekaj odločnih in glavnih levičarjev je izpuščenih, na pr. dr. Luggin, Matschnig, dr. Ubl; ne vem po čigavi zaslugi. Poslanec Moro bo zdaj s toliko večim pogumom v državnem zboru vladi davke odrekovali!

O naših plemenčevalnih šolah sem slišal te dni pravo sodbo iz čisto nepristranskih ust. Neki posestnik je namreč rekel: „Ko bi imel še deset otrok, nobenega ne pošljem več v nemško šolo. Moja starejša hči je hodila v slovensko šolo in zna pisati in brati; mlajši dve hčeri pa ste hodili v nemško šolo, pa ne znate čisto nič, ne nemški ne slovenski, ne pisati ne brati.“ In take brezplodne šole podpira in vzdržuje naš drželni šolski svet. Furor teuto-

nicus je nekterim gospodom že vse možgane zmešal!

Še nekaj! Tistim, ki mislijo, da se je Slovanom začela pravica deliti, naj bode povedano, da se močno motijo; še slabše je, ko prej: prej je bila v tukajšni učiteljski pripravniški slovenščina obligaten predmet, letos so jo odpravili.

Potem pa take, slovenščine nezmožne učitelje v slovenske občine pošiljajo! Ali res zoper take krivice ni nobene pomoči?

(Konec prih.)

Domače novice.

V Ljubljani, 25. novembra.

(Obletnico po dr. Janezu vitezu Bleiweis-Trsteniškemu) priredijo v Ljubljani mestni zastopniki, kmetijska družba, slov. Matica in čitalnica dne 29. novembra ob 10. uri zjutraj v stolnici škofijski. Maševal bode sv. mrtvaško mašo velikoletni tovariš umrlega, novoimenovani kanonik mons. Luka Jeran. K mrtvašnici vabljeni so vsi častitelji umrlega.

Čujemo, da se enako hočejo spominjati rajnega rodoljuba tudi častitelji njegovi po manjih mestih in po deželi.

(Mestni odbor) imel je včeraj sejo, ktere so se vdeležili tudi nemškutarški odborniki, ki so nevarnost svojega kujanja sprevidili ter se pred svetom izgovarjali, da le slučajno k zadnji seji ni bilo nobenega izmed njih, da pa niso bili po dogovoru izostali. Kot zastopnik mestnega odbora v dežel. šolskem svetu je bil izvoljen g. Šuklje, v slavnostno komisijo pa gospodje: Fortuna, Moše in Hribar. Obširneje poročilo objavimo prihodnjič.

(Vabilo k društveni besedi,) katero priredi narodna čitalnica Ljubljanska v nedeljo 26. novembra 1882. Program: 1. G. Eisenhut — „Moja ljubav“, osmospev, pojó gg. Fřbil, Branke, Stamcar, Pelan, Stegnar, Juvanec, Paternoster, Krulec. 2. a) David Popper — „Andante“ iz koncerta op. 8; b) Henri Röver — „Mazurka“ op. 8, igra na violoncellu gosp. Adolf Hodek in spremljuje ga na glasoviru g. J. Fřbil. 3. Abt. — „Solnce vsem solcem“, samspev, poje g. Puc har, spremljuje ga na glasoviru g. J. Fřbil. Pot skozi okno. Vesela igra v I. dejanju, po francoskem od Škribe-ja, poslovenil g. Davorin Bolc. Osobe: Vitez Doslednovič. Ljubomilj, njegov bratranec. Milica, Ljubomiljeva soproga. Baronovka-Prešernova, Milična mati. Špelka Podtepkarjeva, žena najemnikova in Milčna sorojenka. Gosti in hlapci. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstop k tej veselici imajo le častiti člani čitalnice.

Čitalnični odbor.

(Občni zbor kmetijske družbe.) — (Konec.)

Tu naj pridno obiskuje podružnice, doma dela po izgledu dr. Bleiweisa in gotovo bo prav šlo. G. Kramar ugovarja to in drugo brez znamenitnega pomena. Zlasti poudarja, da bode res 1000 udov pristopilo, ki plačevajo po 2 gl. Vredništvo lista gre tako potovalnemu učitelju, ki ima pa že 30 sodelovalcev.

Vladni svet. pl. Fladung opomni na § 16 oddelek 11: Zbor zna le skleniti, kar glavni odbor predloži. O takih predlogih, ki gredo v njegovo področje, se ne more danes sklepati. Pred morajo biti v centralnem odboru dobro preudarjene.

G. Kramar ugovarja, da po § 3. se o listu sme že danes sklepati.

G. Brus pravi: -Potrebno ste dve reči: Vrednik in cvek ali denar. G. Kramar je le začasno nastavljen, kaj pa, če bode danes ali juter premeščen? Kje bo potem vrednik? In kar se stroškov tiče, je li vse dobro premiš-

ljeno? Bode li g. Kramar dolgo zadovoljen list zastoj vredovati? Kdo nam je porok, da bode res toliko novih udov pristopilo in vsi plačevali? Vse to je tako rekoč v zraku viseče.

G. Murnik nasvetuje sklep posvetovanja, rekoč: Toliko smo se že razgovarjali, da je reč lahko vsakemu jasna, zatoraj predlagam sklep in glasovanje o tej reči.

Predlog Kramarjev, da se list z novim letom začne izdajati, je bil odobren ter je postal sklep občnega zbora.

Glavni odbor, kteremu je bila res reč jasna, za izdavanja lista z novim letom ni glasoval.

Potem se je ob kratkem obravnavalo še nekaj nasvetov podružnic. Tako je želela Jeseňiška podružnica, naj iz državne podpore ne kupujejo tudi telic, ampak le junce.

G. Brus pojasnuje, da se tudi do zdaj niso kupovale telice iz državne subvencije, ampak iz družbenega denarja, ker mnogo živinorejcev to želi.

Izrečena je bila potem želja, naj bi se junci ne prodajali po dražbi, ampak naj bi jih dobivale občine zastoj, revni pa za polovico cene.

G. dr. Poklukar pojasnuje, da se je živina od začetka za polovico cene oddajala, pa bile so zato marsiktere sitnosti. Dražba je pa zato naj boljša, ker to, kar se več skupi takoj se spet obrača za nakup nove živine. Če pa dajemo zastoj, nič več ne dobimo, tedaj tudi nove živine ne moremo nakupovati. Tako pride mnogo manj živine med kmetovalce in toraj le dobra reč škodo trpi.

Ker je bilo že blizo poludveh popoldne, je bilo nasvetovano, naj seja preneha ter se popoldne ob treh spet nadaljuje; kar je bilo sprejeto.

Ker se popoldne ni sešlo dovolj zborovalcev za sklepanje, je bilo o drugih po podružnicah nasvetovanih rečeh le bolj domače razgovarjanje.

Toraj hočemo s tem poročilo o obravnavah letošnjega občnega zbora skleniti z željo, naj bi imele boljše nasledke, kakor se jih nadajamo.

Konečno naj nam bo dovoljeno še malo opaziko dostaviti.

G. Kramar glavnemu odboru čita, da ne stori nikjer „iniciative“, vse njegovo delovanje je edno le s tem dokončano, da od podružnic letnino tirja in pobira itd. Kar je g. Kramar zgrešil, so njegovi tovarši dostavljali tako, da prav za prav ni jasno, kdo ima tū „iniciativo“. Je li g. Kramar začetnik borbe in orodje njegovo so drugi, ali je njegova svojst začetnica in orodje njeno pa g. Kramar? Bodi si, kako rado, mi le dostavljamo. Recimo, da je to res, kar pa ni, in očitna berešnica, da več ne rečemo; prašamo: Je li tako postopanje premišljeno modro?

G. Kramar je tajnik centralnega odbora in še le danes izvoljen. Mar li je r. tajnik, g. dr. Bleiweis, prvi dan izvolitve tako postopal? In vendar g. Kr. njegove modrosti ne bo dosegel. Dalje: Je li to zahteval, da ga je glavni odbor v izvolitve priporočal? Blo je stvarnih pomislov več kakor eden in sic r prav tehtnih (osebnih še v misel ne vzamem), in vendar ga je odbor priporočal. In zadnje: Tajnik je glavni delalec odbora, pa zoper njegovo voljo vendar ničesa ne more izvršiti. Primerja naj, kdor hoče, to zadevo njegovo in postopanje njegovo! Resnično velika in predrzna nepremišljenost ali pa nepremišljena predrznost (kakor kdo hoče), tako postopati nasproti odboru, v kterem delujejo v raznih strokah skušeni možje že 30 do 36, znabiti

še več let s tajnikom, kterega spoštuje ves slovenski svet ter ga prvega narodnjaka — očeta slovenskega naroda imenuje, kterega so nehote spoštovali tudi njegovi nasprotniki, kterega so cesar malo pred njegovo smrtjo toliko poslavlili, da so ga zraven družih redov celó v plemeniti stan povzdiguili.

Ali g. Kr. in njegovim tovarišem vendar ni na misel prišlo, da s svojo grajo zadenejo naj bolj r. dr. Bleiweisa ter najhujše njegovo delovanje obsodijo. Res nepremišljenost nezapodljivaj!

G. K. je za rodovitno delovanje prav trdo vrata za seboj zaprl. Pred je imel (ga smemo zagotoviti) med glavnimi odborniki več prijateljev, ki so ga vselej zagovarjali, zdaj naj gleda, koliko mu jih je še ostalo. Mi g. Kr. le resnično milujemo, da jo je tako na napačno pot ukrenil ali sam, ali bivši le orodje drugih — rojenih grajalcev centralnega odbora.

Mnogo bi še lahko rekli kazaje na tolikoletno delovanje r. dr. Bleiweisa in centralnega odbora; a naj rajše molčimo. Toliko reči se nam je pa potrebno zdelo zaradi pojasnila in resnice. Druzega namena nismo imeli.

(Današnjemu listu) je priložen „Oglasnik“ čast. gospoša Franja Marešiča, s kterim opozoruje na svojo lani izdano knjigo „Lurška Mati Božja“, ktero smo tudi mi že lani omenili in priporočili, ker je res vse hvale vredna. To priporočilo ponovimo danes; naj si to lepo knjigo naroči vsak, kdor je še nima. Nadrobneje pové priloženi „Oglasnik“.

Razne reči.

— Duhovske prememba v ljubljanski škofiji: Č. g. Martin Poč se je fari v Luškem potoku odpovedal in je šel za vikarja v Šurijo na Vipavskem, č. g. Matija Absec pa je pršel s sv. Gore za farnega oskrbnika v Hotič. Č. g. Antoa Sušnik, bivši kaplan na Kočevski reki, je prestopil v l. tomeriško škofijo na Češkem.

— † G. Juro Daničič. Umrl je 16. t. m. zvečer G. Juro Daničič, duševni velikan, prvi jugoslovanski jezikoslovec. Na njegovi gomili žaluje Srb, žaluje Hrvat, žaluje vse Slovanstvo in to po pravici, kajti on je z vso močjo svojega velikega duha deloval na to, da vsvari zvezo med narodom Srbskim in Hrvatskim. Ranjski, rodom Srb je bil rojen v Novem Sadu leta 1825. Njegovo pravo ime je Popović, književno Daničič. Bil je začetkom jurist, a ko je na Dunaji spozna Vuka Karadžića, Miklošiča, obrnil se je k filologiji, za ktero je čutil že od nekdaj veselje. Prvo delo je izdal že v 22. letu in od tedaj je delal na literarnem polju neumorno; železna pridnost se je zvezala s prirojenim talentom. Ko je prišel leta 1852 iz Beča v Srbijo, poučeval je ondi ženo kneza Mihajla, rojeno grofinjo Hualadi, ter jej vcepil ljubezen do srbske književnosti, bila mu je naklonjena ter mu pomagala k izdajanju njegovih učenih del. Kot član društva srpske slovesnosti, je izdal l. 1858 IV. del svoje srbske gramatike: „srpska sintaksa“, kakoršne nima po sodbi Miklošičevej noben drug slovanski narod kot srbski. L. 1859 je prejel stolico slavenske filologije in občne povestnice književnosti na tedajnem belgradskem liceji; ko je bil pa leta 1863 ta licej prestrojen v 3 fakultete, pridržal je stolico filologično i filozofično. V vsem tem času ni Daničič poznal počitka, vse znatnejše pojave na polju srbske književnosti je ocenjeval po raznih časopisih. Poleg mnogoštevilnih filologičnih razprav je sestavil 1863/4 rečnik književnih starin srbskih,

v kterem navaja vse tedaj znane spomenike potrebna je ta knjiga vsakemu jezikoslovcu, starinoslovcu in zgodovinarju. L. 1868 izšlo je sv. pismo v cirilici in latinici; stari vek je krasno prevel Daničič, novega Vuk. Že leta 1865 se je pa odpovedal Daničič stolici na belgradskej visoki šoli vsled neke naredbe ministra prosvete. Vlada ga je hotela pregovoriti, da ne odstopi, a Daničič se ni dal preprositi; nekaj časa je bil tajnik v ministerstvu. A ta služba mu ni vgaljala, zato je rad sprejel poziv od utemeljitelja jugoslovanske akademije znanosti v Zagrebu, da deluje za to učeno društvo. Bil je prvo člen, potem tajnik akademije. Tu se mu je otvorilo novo polje za književno delovanje; baviti se je jel s starinami hrvatske književnosti. L. 1873 je bil Daničič zopet pozvan od srbske vlade na stolico slov. filologije v Beograd. Akademija je težko pogrešala tako marljivoga, učenega člana, kteri ji je pripomogel z raznimi izvrstnimi deli mnogo k njenemu imenu. L. 1874 izdal je „historiju oblika“ 1876, osnove srbskoga i hrvatskoga jezika, s kakoršno knjigo se ne more ponašati nobena med slov. literaturami. Na prošnjo biskupa Strossmayerja dal je knez Milan Daničiču odpust, da vredi veliki akademični rečnik, kterega izdaja akademija zagrebska. Izšlo je do sedaj tega monumentalnega dela še le troje zvezkov, a smrt prestigla je neprecenljivo in nenadomestljivo delovanje Daničičevo. Zadnji čas se je vdal z vstrajnostjo le vredovanju rečnika, a pokosila ga je s perom v roci smrt po kratkej bolezni. Preminul je z njim mož, ki je edni poznal tako globoki in vsestransko jezik srbski in hrvaški, kot Vuk. Težko bodo preboleli Srbi in Hrvati njegovo izgube. Slavni biskup Strossmayer dejal je o priliki, ko so mu brzojavili smrt Daničiča, da ga je ljubil „kot brata svojega“. Spomin moža pa kterega je ljubil jugoslovanski mecén „kot brata svojega“, naj kaže srbskemu in hrvatskemu narodu pot do zaželene sprave in do zlatega miru, v ktero mirno spravo bi kedaj radi vstopili tudi mi Slovenci.

— Za popravljanje farne cerkve na Prežganji so cesar podarili 300 gl.

— Nekaj tudi pri nas navadnega Pri zadnjih volitvah v Crefeldu, kjer je kandidiral naučni minister von Gossler, glasovali so vsi uradniki do poslednjega polčaja z liberalci proti ministru.

Tržne cene v Ljubljani.

22. novembra.

Pšenica bosaška hektoliter 9 gl. 17 kr.; domača 7 gl. 64 kr. — reč 5 gl. 20 kr.; — ječmen 4 gl. 23 kr.; — oves 2 gl. 93 kr.; — ajda 4 gl. 55 kr.; — proso 5 gl. 04 kr.; — koruza 5 gl. 53 kr.

Javne dražbe.

28. novembra. 3. eks. držb. pos. Anton Zagore iz Zg. Mokropolja 1535 gl. Rudolfovo. 1. eks. drž. pos. Jera Danič iz Velesovega, 4800 gl. Kranj. Zopet dražba pos. Jožefa Dolenc iz Setnice 1870 gl. Vrhnika.

29. nov. 3. eks. drž. pos. Janez Terfila iz Senožoč 2430 gl. Senožeče. 3. eks. drž. Ivo Plešec iz Vidouč 1042 gl. 32 kr. Metlika. 3. eks. drž. Marija Milavec iz Cirknice. Logatec. 3. eks. drž. pos. France Hočvar iz Pijave gorice. Ljubljana. Ponovljena drž. pos. Matej Jašovec iz Potoka. Kamnik.

Umrli so:

16. nov. Janez Virant, 72 l., slabost. 18. nov. Rozalija Kavrač 47 let, bol v možganih.

23. nov. Ana Dekleva 5 1/2 leta, difteritis. Valentin Grandesso 52 let, vodénica.